

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik CI

Nr 3

WARSZAWA 1994

<http://rcin.org.pl>

INFORMACJA DLA AUTORÓW „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

Trudna sytuacja finansowa „Kwartalnika Historycznego” (brak funduszy na przepisywanie tekstów autorskich) zmusza nas do wprowadzenia ścisłych rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty muszą być składane w dwóch egzemplarzach, przepisanych (lub wydrukowanych z komputera) według obowiązujących norm wydawniczych: na stronie 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony, szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia w tekście muszą być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń. W przypadku wydruku komputerowego należy dołączyć dyskietkę.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) musi wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora i pod nim w nawiasie miasto, w którym pracuje; poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1–2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji oraz miasto, w którym pracuje — na końcu tekstu z prawej strony.

4. Teksty do działu „Kronika” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczone przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itd., m.in., etc. oraz inne podobne), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne zaś w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7. oraz te, które znajdują się w zamieszczonym poniżej wykazie; dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia przy pierwszym przypadku zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

**ROCZNIK CI
1994**

3

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
WARSZAWA 1994

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszkiwicz, Marian Biskup, Stanisław Bylina, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Aleksander Gieysztor, Monika Hamanowa, Jerzy Jedlicki, Marcin Kamler, Wojciech Kriegseisen (sekretarz), Czesław Madajczyk, Jerzy Michalski (redaktor), Roman Michałowski (zastępca redaktora), Jan Molenda, Edward Potkowski, Henryk Samsonowicz, Jacek Staszewski, Stanisław Trawkowski, Roman Wapiński, Romuald Wojna (zastępca redaktora), Andrzej Wyczański, Jerzy Wyrozumski, ks. Zygmunt Zieliński

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31-02-61

Adiustacja: Zbigniew Dalewski

© Copyright by
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*
Warszawa 1994

© All rights reserved for the Polish edition.
No part of this book may be reproduced,
stored in a retrieval system,
or transmitted, in any form of by any means
without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*

© Wszelkie prawa zastrzeżone dla wydania polskiego.
Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej książki
w mediach każdego rodzaju
wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk oraz Wydawnictwa Naukowego *Semper*

Publikacja dofinansowana przez Komitet Badań Naukowych

Skład komputerowy:

SOFT EDITION
ul. Umińskiego 1/44, 03-983 Warszawa
tel. 671 38 75

Redakcja techniczna:

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
ul. Bednarska 20 a, 00-321 Warszawa
tel. 635 49 73

PL ISSN 0023–5903
Nr indeksu 363103

Semper

WYDAWNICTWO NAUKOWE

---

ul. Bednarska 2/4, 00–310 Warszawa
tel. 635 49 73 (redakcja), 27 60 83 (dział handlowy)
fax: 664 88 20
(księgarnia firmowa:
ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa)

TRUDNE STULECIA

**Studia z dziejów XVII i XVIII wieku
ofiarowane Profesorowi Jerzemu Michalskiemu
w siedemdziesiątą rocznicę urodzin**

Pod redakcją Łukasza Kądzieli,
Wojciecha Kriegseisena i Zofii Zielińskiej

Do nabycia we wszystkich księgarniach naukowych
oraz w sprzedaży wysyłkowej

Semper

WYDAWNICTWO NAUKOWE

---

ul. Bednarska 2/4, 00–310 Warszawa
tel. 635 49 73 (redakcja), 27 60 83 (dział handlowy)
fax: 664 88 20
(księgarnia firmowa:
ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa)

Leszek Jarmiński

BEZ UŻYCIA SIŁY

**DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA PROTESTANTÓW
W RZECZYPOSPOLITEJ U SCHYŁKU XVI WIEKU**

Do nabycia we wszystkich księgarniach naukowych
oraz w sprzedaży wysyłkowej

<http://rcin.org.pl>

SPIS TREŚCI

Grzegorz Myśliwski, Powstanie i rozwój granicy liniowej na Mazowszu (XII – poł. XVI w.)	3
Marcin Kamler, Kary za przestępstwa pospolite w dużych miastach Polski w drugiej połowie XVI i pierwszej połowie XVII wieku	25
Marian Kozaczka, Gospodarka leśna w posiadłościach ordynata łańcuckiego (1918–1939)	41

PRZEGLĄDY — PROPOZYCJE — POLEMIKI

Jan Piętka, Repertorium dokumentów mazowieckich i Mazowsza dotyczących z XIII w. — koncepcja edycji, pierwsze problemy	55
--	----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Bogdan Wachowiak — Historia Prus i dzieje Pomorza Wschodniego — dwa nowe opracowania niemieckie	65
Milénium břevnovského kláštera (993–1993). Sborník statí o jeho významu a postavení v českých dějinách — Jerzy Rajman	72
J. Kuthan, Přemysl Otokar II. Král železný a zlatý. Král zakladatel a mecenáš — Antoni Barciak	74
Ks. II. Gerlic, Kapituła głogowska w dobie piastowskiej i jagiellońskiej (1120–1526) — Andrzej Radziwiński	76
Z. Morawski, Ziemia, urzędy, pieniądze. Finanse szlachty łęczyckiej w końcu XIV i pierwszej połowie XV wieku — Hubert Wajs	79
Atlas Historyczny Polski. Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku — Stanisław Litak	81
Z. Naworski, Sejmik generalny Prus Królewskich 1569–1772 — Jerzy Dygdała	86
J. Dygdała, Adam Stanisław Grabowski (1698–1766). Biskup, polityk, mecenas — Jerzy Michalski	88
T. Stegner, Ewangelicy warszawscy 1815–1918 — Olgierd Kiec	92
S. Grodziski, Sejm krajowy galicyjski 1861–1914 — Tomasz Gąsowski	94
Die Protokolle des gemeinsamen Ministerrates der österreichisch-ungarische Monarchie, 1867–1918, t. IV, V — Adam Galos	97
W. Romanowski, ZWZ-AK na Wołyniu 1939–1944, Lublin 1993, — Marek Ney-Krwawicz	100
P. Machcewicz, Polski rok 1956 — Stanisław Jankowiak	102
Piśmiennictwo — systemy kontroli — obiegi alternatywne, red. J. Kostecki, A. Brodzka — Halina Kiepuska	106
Historia Europy — Janusz Tazbir	112

KRONIKA

Pomorze Słowiańskie i jego sąsiedzi w średniowieczu — Jacek Knopek	115
Sieć jarmarków w Polsce XIII–XVIII w. — Andrzej Karpiński, Edward Opaliński	116
Sesja naukowa z okazji 200 rocznicy powstania kościuszkowskiego — Łukasz Kądziera	118
Samoidentyfikacja narodowa i religijna a sprawa mniejszości narodowych i religijnych w Europie Środkowo–Wschodniej — Maciej Janowski	118

IN MEMORIAM

Witold Maisel (8 IV 1914 – 15 IX 1993) — Ewa Borkowska–Bagieńska	121
Andrzej Brożek (10 XI 1933 – 19 I 1994) — Wojciech Wrzesiński	123
Ryszarda Czepulis–Rastenis (1 VIII 1928 – 20 II 1994) — Jerzy Jedlicki	126
Henryk Barycz (26 VI 1901 – 9 III 1994) — Janusz Tazbir	128
Henryk Michalak (19 I 1947 – 14 V 1994) — Krystyna Śreniowska	131

LISTY DO REDAKCJI

List Aleksandry Ryszkowskiej w związku z książką Jerzego Kochanowskiego „Proces szesnastu”	133
Waldemar Grabowski — „Teczka” nadal nieznaną. Kilka uwag na marginesie pracy Janusza Gozdawy–Gołębiowskiego	134

CONTENTS

Grzegorz Myśliwski, The Rise and Development of Linear Boundary in Medieval Masovia (12 th – the Middle of 16 th Century)	3
Marcin Kamler, Penalty for Ordinary Offence at the Large Polish Towns in Second Half of 16 th and First Half of 17 th Century	25
Marian Kozaczka, Forest Administration at Łańcut Dominions of Lord of A Manor (1918– 1939)	41
REVIEWS — POLEMICS — PROPOSITIONS	55
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	65
CHRONICLE	115
IN MEMORIAM	121
LETTERS TO THE EDITOR	133

ul. Bednarska 2/4, 00–310 Warszawa

tel. 635 49 73 (redakcja), 27 60 83 (dział handlowy)

fax: 664 88 20

(księgarnia firmowa: ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa)

KONFESJA SANDOMIERSKA

reprint I wydania z 1570 roku [twarda oprawa, futerał]

z wprowadzeniami:

historycznym **Urszuli Augustyniak**

i historycznoliterackim **Rafała Leszczyńskiego**

[broszury w językach: polskim, niemieckim lub angielskim]

oraz transkrypcja, komentarze i opracowanie filologiczne

Krystyny Długosz–Kurczabowej [w oddzielnym tomie]

Do nabycia we wszystkich księgarniach naukowych
oraz w sprzedaży wysyłkowej]

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	– Archiwum Akt Nowych
AGAD	– Archiwum Główne Akt Dawnych
Bibl. Czart.	– Biblioteka i Archiwum Czartoryskich w Krakowie
Bibl. Kórn.	– Biblioteka Kórnicka PAN
Bibl. Nar.	– Biblioteka Narodowa w Warszawie
Bibl. Ossol.	– Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
Bibl. Racz.	– Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	– Centralne Archiwum Wojskowe
cz.	– część
„Czasop. Prawno–Hist.”	– Czasopismo Prawno–Historyczne”
ibid.	– ibidem
„Kwart. Hist.”	– „Kwartalnik Historyczny”
„Kwart. HKM”	– „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH SS	– <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptores</i>
MGH Script. rer. Ger.	– <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptores rerum Germanicarum</i>
MPH	– <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
n.	– i następna (s. 53 n.)
nn.	– i następne (s. 53 nn.)
nr	– numer
op. cit.	– opus citatum
por.	– porównaj
przyp.	– przypis
„Przegl. Hist.”	– „Przegląd Historyczny”
PSB	– <i>Polski słownik biograficzny</i>
RAU	– Rozprawy Akademii Umiejętności
RDSG	– „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	– redaktor, redakcja
rkp.	– rękopis
RPAU	– Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności
SPPP	– <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SSS	– <i>Słownik starożytności słowiańskich</i>
„St. Źródł.”	– „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	– sygnatura
t.	– tom
VL	– Volumina Legum
WAP	– Wojewódzkie Archiwum Państwowe
wyd.	– wydanie, wydawca
z.	– zeszyt
zob.	– zobacz

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okresy kwartalne:

- w kraju
  - jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. i urzędy pocztowe oddawcze, właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora, oraz doręczyciele w miejscowościach, gdzie dostęp do urzędu jest utrudniony,
  - od osób lub instytucji, zamieszkałych lub mieszczących się w miejscowościach, w których nie ma jednostek kolportażowych „RUCH”, wpłaty należy wносить do „RUCHU” S.A. Oddział Warszawa, 00–958 Warszawa, ul. Towarowa 28. Konto: PBK XIII Oddział Warszawa nr 370044–1195–139–11. „RUCH” S.A. zapewnia dostawę pod wskazanym adresem pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.
- za granicę
  - „RUCH” S.A. Oddział Warszawa, wpłaty należy wносить do „RUCHU” S.A. Oddział Warszawa, 00–958 Warszawa, ul. Towarowa 28. Konto: PBK XIII Oddział Warszawa nr 370044–1195–139–11. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Cena w prenumeracie w 1995 roku wynosi 46 000 starych zł (po denominacji: 4 zł 60 gr) za numer. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę (pocztą zwykłą) jest w Europie o 100%, a w krajach pozaeuropejskich o 200% wyższa od krajowej.

Dostawa zamówionej prasy następuje:

- przez jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. — w sposób uzgodniony z zamawiającym,
- prenumerata pocztowa w kraju — pod wskazanym adresem, w ramach opłaconej prenumeraty.

Terminy przyjmowania zamówień (bez przedpłat) przez Wydawnictwo Naukowe Semper lub wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną prowadzoną przez „RUCH” S.A. oraz przez Poczta Polską (tylko prenumerata krajowa):

Wydawnictwo Naukowe Semper i „RUCH” S.A.	Poczta Polska
– do 20 XI na I kw. roku następnego	– do 25 XI na I kw. roku następnego
– do 20 II na II kw.	– do 25 II na II kw.
– do 20 V na III kw.	– do 25 V na III kw.
– do 20 VIII na IV kw.	– do 25 VIII na IV kw.

Wcześniejsze numery można nabywać w Księgarni Państwowego Wydawnictwa Naukowego PWN, ul. Miodowa 10, 00–251 Warszawa, bieżące — od nr 3/1994 — w Dziale Handlowym Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 2/4, 00–310 Warszawa, tel. 27–60–83, fax: 664–88–20. Również można je nabyć, a także zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00–901 Warszawa lub we wszystkich księgarniach naukowych i akademickich.

Subscription orders (5 US\$ per copy, 20 US\$ per year, postage 0.5 US\$ per copy in Europe, 3 US\$ per copy in other countries) available through the local press distributors or through the Foreign Trade Enterprise ARS POLONA, 00–068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland, or directly through

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER

ul. Bednarska 2/4, 00–310 Warszawa, Poland
tel. (48) (2) 635 49 73 or (48) (22) 27 60 83, fax: (48) (2) 664 88 20.